

Силабус дисципліни (курсу)

«Історія фінансів та фінансової думки»

Ступінь освіти: бакалавр
Освітньо-професійна програма: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 071 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Посилання на курс у системі дистанційного навчання:

<https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1489>

Семестр:	Кількість кредитів:	Мова викладання:
2	4	українська

Розклад занять: <https://kpd.edu.ua/studentu/rozklad-zanyat>

Керівник курсу

П.І.П. Гуцал Ігор Степанович

науковий ступінь; доктор економічних наук
вчене звання професор

Контактна інформація: Тел. (067)588-47-22
e-mail:

Опис дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	формування необхідних знань та умінь, спрямованих на здобуття компетентностей у сфері розвитку теорії фінансів, історії фінансових відносин їх діалектичного розвитку як елементу економічної думки для об'єктивної оцінки економічних процесів, що відбуваються на сучасному етапі.
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	1
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	нормативна
Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	

**Формування програмних компетентностей
та результатів навчання**

Індекс матриці ОПП	Програмні компетентності та результати навчання
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування у професійній діяльності окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
ЗК01.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК04.	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК06.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
ЗК07.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК09.	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК11.	Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК14.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
СК01.	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
СК02.	Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
СК05.	Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
СК10.	Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
СК11.	Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку
ПР01.	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
ПР02.	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03.	Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
ПР23.	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Структура курсу

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самостійні		
16		8		24	Змістовий модуль 1. Вектори еволюції фінансів та фінансової думки	
4		2		6	ТЕМА 1. ЗАРОДЖЕННЯ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ	Монетні системи Стародавньої Греції. Статер. Драхма. Виникнення банків у Стародавній Греції. Трапезити. Кредитна діяльність храмів і держави. Морська позика. Податки в Стародавній Греції. Зародження страхування у стародавньому світі. Основні монетні номінали Стародавнього Риму. Розвиток кредиту в ранньому Римі. Аргентарії та нуммулярії. Торгово-кредитні товариства. Страхування в античності. Податкова система Стародавнього Риму. Основні закономірності монетного обігу Північного Причорномор'я. Ольвія. Херсонес. Боспорське царство. Кредит в античних державах Північного Причорномор'я.
4		2		6	ТЕМА 2. ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЄВРОПИ	Становлення грошового господарства в середньовічній Європі. Монета епохи мандрівки народів. Грошове господарство періоду розвинутого Середньовіччя. Грошова реформа Карла Великого. Період великих грошових реформ у Європі, епоха гроша та флорина. Період талера (XV – початок XVI ст.). Лихварство й католицька церква. Поземельний кредит. Продаж рент і державний кредит. Комерційний кредит. Коменда і торгова компанія. Виникнення банківських установ. Страхування у середньовічній Європі. Становлення податків в середньовічній Європі.
4		2		6	ТЕМА 3. ФІНАНСОВА СИСТЕМА КИЇВСЬКОЇ РУСИ	Вплив іноземних грошових систем на формування грошового обігу в Давньоруській державі. Перші давньоруські монети. Виникнення та еволюція гривні. «Безмонетний період». Зародження

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самостійні		
						кредитно-банківських відносин у Київській Русі. «Руська правда». Податкова система Київської Русі. «Реформи» княгині Ольги.
4		2		6	ТЕМА 4. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ	Меркантилізм. Школа фізіократів. В.Петті — предтеча англійської класичної політекономії. Класична школа англійської політекономії. Ідеї А. Сміта і Д. Рікардо. Історична школа, її основні групи. Нові поняття ідеї маржиналізму. Кейнсіанська наукова школа. Етап неокласичного синтезу. Ідеї монетаризму в їх еволюційному розвитку. Нова класична макроекономіка. Нова концепція економічного зростання.
28		14		42	Змістовий модуль 2. Розвиток фінансової думки України	
4		2		6	ТЕМА 5. ФІНАНСИ УКРАЇНИ XIV-XVII СТ.	Основні риси грошового обігу в Україні в XIV – першій половині XVII ст. Празький гріш. Литовські денарії. Грошова реформа 1526-1528рр. львівський монетний двір. Розвиток кредитних операцій на території Речі Посполитої. Магдебурзьке право. Податки Польсько-Литовської держави.
4		2		6	ТЕМА 6. ФІНАНСОВА СИСТЕМА КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ	Грошовий обіг в українському козацтві. Рубль. Грошова реформа Петра I. Банківські інституції в Західній Україні. Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII – початок XVIII ст.)
4		2		6	ТЕМА 7. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ	Елементи грошового господарства на території українських земель у складі Російської імперії. Асигнації. Державні кредитні білети. Державний банк Росії. Грошова реформа 1895—1897 рр. Становлення банківської системи Російської імперії. Комерційні акціонерні банки. Поточні банки. Міські громадські банки. Товариства взаємного кредиту й кредитні кооперативи. Податкова система на українських землях у складі Російської імперії. Подушний податок. Зародження страхування в Російській імперії.
4		2		6	ТЕМА 8. ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ 1917-1920 РОКІВ	Український державний банк. Карбованець. Гривня. Грошове господарство доби Гетьманату, Директорії. Банківська система в часи національно-демократичної революції. Елементи фінансового господарства на українських землях.

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самостійні		
4		2		6	ТЕМА 9. ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР	Грошовий обіг на розділених українських землях. Червінець. Казначейські білети. Грошовий обіг на українських теренах під час Другої світової війни. Грошовий обіг в СРСР після Другої світової війни. Грошові реформи 1947 та 1962р. Банківська система України в складі СРСР. Кредитно-банківську систему України в роки НЕПу. Кредитна реформа 1930-1932рр. Податкова система СРСР. Податок з обігу. Особливості страхування в СРСР.
4		2		6	ТЕМА 10. ФІНАНСИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ	Становлення грошової системи в Україні після 1991 р. Купоно-карбованці багаторазового користування. "Український карбованець". Грошова реформа 1996р. Гривня. Особливості побудови банківської системи в Україні. Становлення НБУ. Етапи еволюції банківської системи незалежної України. Банки «нової хвилі». Формування податкової системи нової держави. Державна податкова адміністрація України. Становлення страхової справи України.
40		20	-	60	Всього	

Політика освітнього процесу

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpedi.edu.ua/publicna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-divalnist-instytutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» Оцінювання знань відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язковим для всіх студентів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Студент, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до заліку	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі студенти, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до отримання заліку – форма підсумкового контролю рівня засвоєння здобувачем навчального матеріалу з окремої дисципліни виключно на підставі оцінювання усіх складових поточного контролю результатів навчальної діяльності здобувачів.

Підсумкова модульна оцінка	Результати модульного контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та доводяться до відома студентів не пізніше трьох днів з часу його проведення із внесенням результатів у документи обліку успішності студентів. Студенти, які до початку сесії мають хоча б з одного модульного контролю (змістового модуля) менше 60 балів, не одержують підсумкову оцінку і не допускаються до екзамену рішенням навчального відділу як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Деталі, щодо підсумкового модульного контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу»
Залікова оцінка	Результати заліку оцінюються за 100-бальною шкалою і відображається як підсумкова (рейтингова) оцінка з дисципліни з врахуванням оцінок за змістові модулі з відповідними ваговими коефіцієнтами, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).
Підсумкова оцінка з дисципліни	Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як зважена з оцінок змістових модулів з відповідними ваговими коефіцієнтами, як це передбачено у схемі оцінювання (див. нижче у розділі «Розподіл балів, які отримують студенти»).

Верифікація результатів навчання

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	Не зараховано
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки»:

Залік:

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)				Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)
20 %				40 %				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	...	T10	

Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетенції (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що

виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання захисту навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання іспиту здійснюється за 100-бальною системою.

Інформаційне забезпечення курсу:

Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мошенський С. Більше ніж гроші. Фінансова історія людства. Київ: Саміт-книга, 2020. 504 с. 2. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Історія фінансів: навч. посіб. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. 83 с. 3. Фергюсон Н. Еволюція грошей. Фінансова історія світу. пер. з англ Катерина Діса. 2-е вид. К.: Наш формат, 2019. 384с. 4. Фінанси. Підручник: 2-ге вид., доп. та перероб./І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого, Київ: 2023. 716с. 5. Небрат В.В. Еволюція теорії державних фінансів в Україні : [монографія]. В.В. Небрат ; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. К., 2013. 584 с. 6. Колесников О. В., Бойко Д. І., Коковіхіна О. О. Історія грошей та фінансів. 2-ге видання виправлене та доповнене: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 140 с.
Додаткова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пиріг Р. Я. Діяльність урядів гетьманату Павла Скоропадського: персональний вимір / НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2016. 518 с. 2. Пінак Є., Чмир М. Військо Української революції 1917-1921 років / Під заг. ред. К. Галушка. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. 432 с. 3. Смолій В. А. Інститут влади в політичній системі України (середина – друга половина XVII ст.) / НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2014. 244 с.

	<p>4. Смолій В., Степанков В. Український політичний проект XVII ст.: становлення національного інституту влади / НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2014. 194 с.</p> <p>5. Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921–1928). Колективна монографія. Том 2 / Відп. ред. С. Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. Київ : 2015. 599 с.</p> <p>6. Таїрова-Яковлева Т. Повсякдення, дозвілля і традиції козацької еліти Гетьманщини / Пер. з рос. Т. Кришталовської. НАН України. Інститут історії України. Київ : ТОВ «Видавництво «КЛІО»», 2017. 184 с.</p> <p>7. Тимченко Р. В. Відносини Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.) / Відп. ред. Пиріг Р. Я. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2013. 347 с.</p> <p>8. Україна і Литва в XIV–XVI століттях. Політико-правові та соціально-економічні аспекти / Відп. ред. Смолій В. А. Луцьк : ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. 256 с.</p> <p>9. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг. ред. Г. Єфіменка; Харків : 2017. 352 с.</p> <p>10. Українська Держава – жорсткі уроки. Павло Скоропадський. Погляд через 100 років / Під заг. ред. К. Галушка; Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 336 с.</p> <p>11. Українська держава (Гетьманат) / Авт. кол.: Сосса Р. І. (керівник), Грицеляк В. П., Кучерук О. С., Лоза Ю. І., Осташко Т. С., Пиріг Р. Я., Скальський В. В. Київ : ТОВ «Українська картографічна група», 2018. 234 с.</p> <p>12. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство, культура / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бачинська. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2014. 671 с.</p> <p>13. Чухліб Т.В. Гетьмани України-Русі. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2012. 304 с.</p> <p>14. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917–1921 рр. Споми́ни і роздуми / Упоряд. В. Верстюк. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо»», 2016. 512 с.</p> <p>15. Якубова Л., Примаченко Я. В обіймах страху і смерті. Більшовицький терор в Україні. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 544 с.</p>
<p>Інформаційні ресурси</p>	<p>1. Сайт Національної академії наук України. URL: http://www.nas.gov.ua.</p> <p>2. Сайт Інституту історії України НАН України. Видання інституту, наукова періодика, зокрема, архів Українського історичного журналу. URL: http://www.history.org.ua/.</p> <p>3. Сайт Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. URL: http://archeos.org.ua/.</p> <p>4. Сайт Інституту археології. URL: http://www.iananu.kiev.ua/.</p>

	5. Сайт Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. URL: http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/about/ .
6. Сайт Українського інституту національної пам'яті. URL: http://www.memory.gov.ua . |
|--|--|

Гарант освітньої програми

Тимків А.О.

Завідувач кафедри фінансів, обліку
та оподаткування ім. С. Юрія

Тимків А.О.